

Evropské peníze do školství - komu a proč?

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost (2007-2013) byl vystřídán operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání (2014-2020). Do školství odejdou prostředky v řádu miliard.

Podívejme se spolu na nastavení cílových skupin, resp., přesněji řečeno, nastavení vyloučených cílových skupin programu Výzkum, vývoj a vzdělávání na příkladu aktuálně běžící výzvy Inkluzivní vzdělávání (č-02_15_007). Výzva definuje vyloučené cílové skupiny následujícím způsobem „*Nebudou financovány aktivity na udržení a zařazování dětí a žáků do mateřských nebo základních škol samostatně zřízených pro žáky se zdravotním postižením. Nebudou podporovány ani aktivity ve třídách/ studijních skupinách, kde se vzdělává více jak 40% dětí/žáků s potřebou podpůrných opatření nebo vznik takových tříd či skupin.*“

Jak ovšem počítat děti s potřebou podpůrných opatření, když je neumím popsat, tzn. změřit. Začali jsme se tedy doptávat na kompetentních místech (odbor realizace OPVVV při MŠMT). Debatu příkládám k nahlédnutí (osoby a obsazení jsem jednostranně anonymizoval). <http://osmec.cz/wp-content/uploads/přepis-komunikace.pdf>

Naše snaha dobrat se měřitelných indikátorů definujících jednoznačně „dítě s potřebou podpůrných opatření“ skončila definicí školy, která nemá nárok. „*ZŠ a MŠ OSMEC je spádovou školou sociálně vyloučených lokalit, což výrazně ovlivňuje skladbu žáků a zaměření školy. Z výše uvedeného vyplývá, že jedná-li se tzv. etnicky segregovanou školu, není možné ji podpořit.*“ No, alespoň víme, na čem jsme.

Nicméně, přiložená korespondence vyřešila jednu školu, resp. jeden „typ“ škol, rozuměj školy etnicky segregované, čili školy navštěvované převážně Romy. Kde jsou ovšem kritéria pro event. žadatele ze škol, ve kterých se kumulují cizinci, žáci s SPU, PCH, logopedickými vadami, žáci nadaní apod., a sice v počtu více než čtyři z deseti.

„Boj o indikátory“ tedy pokračoval. Z naší strany v rámci Ligy komunitních škol, v úzké spolupráci např. se školami a institucemi Moravskoslezského kraje. Předpokládám, že podobně se doptávala na MŠMT většina potenciálních uchazečů o evropskou dotaci.

Projektový odbor MŠMT reagoval na situaci aktualizací výzvy. Linie aktualizací stojí za pár minut vašeho času. MŠMT definuje žáka s potřebou podpůrných takto:

- Děti a žáky s potřebou podpůrných opatření se myslí děti/žáci se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Žák/dítě ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí je žák/dítě, který spadá do kategorie dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (podle platné legislativy), dále musí splnit kritérium sociálního znevýhodnění (dle Katalogu podpůrných opatření, UPOL/ČvT).
- Pro účely OPVVV je nutné splnit podmínku 4 a dále alespoň jednu další podmínku 1-3.
  - 1) žijící v prostředí, kde není dlouhodobě dostatečně podporován ke vzdělávání či přípravě na vzdělávání (například z důvodů nedostatečného materiálního zázemí, nevyhovujících bytových podmínek, časové náročnosti dopravy do školy, nezájmu ze strany zákonných zástupců, konfliktů v rodině);
  - 2) jehož zákonní zástupci se školou dlouhodobě nespolupracují a je to na újmu oprávněných zájmů žáka;
  - 3) žijící v prostředí sociálně vyloučených lokalit nebo lokalit sociálním vyloučením ohrožených;
  - 4) který je znevýhodněn při svém vzdělávání z důvodu příslušnosti k etnické nebo národnostní skupině či specifickému sociálnímu prostředí, zejména je-li znevýhodnění spojeno s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka ve srovnání s ostatními žáky třídy, z důvodu používání odlišného jazyka nebo specifické formy vyučovacího jazyka v domácím prostředí žáka.

Zdá se vám to nepřehledné? Tak si to shrňme.

Žák s potřebou podpůrných opatření je žák se speciálními vzdělávacími potřebami. Žák se speciálními vzdělávacími potřebami je žák ze socioekonomicky znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí, který je zároveň sociálně znevýhodněn, což pro potřeby OPVVV znamená vždy příslušnost k etnické nebo národnostní skupině. Takže jsme nakonec přece jen k našemu Romovi doklopýtali. Ale pozor, znovu připomínám, máte-li ve škole více než 4 žáky z 10 s výše uvedenými charakteristikami, programu se zúčastnit nesmíte.

Závěrem následující poznámky:

- Od roku 2005 (předposlední novela §16 školského zákona) odmítá MŠMT definovat sociální znevýhodnění, aby nemuselo podpořit školy, které sociálně znevýhodněné žáky vzdělávají. V roce 2015 MŠMT sociální znevýhodnění - ze dne na den - definuje (ad hoc OPVVV), aby opět nemuselo podpořit školy, které sociálně znevýhodněné žáky vzdělávají.
- Asi všichni chápeme, že cílem nastavení 40% hranice bylo nepodporovat školy s vyšším počtem žáků s SVP a tím podpořit jejich migraci do škol s nižším počtem žáků s SVP, přičemž žákem s SVP se pro potřeby OPVVV rozumí především Rom. Pro zájemce připojuji odkaz na můj text z roku 2012 (viz odkaz níže). Je-li pro nás etnicita speciální vzdělávací potřebou, pak doporučuji v první vlně zátěžovým testem ověřit experiment přerozdělování žáků mezi školami na skupině olašských Romů.

<http://osmec.cz/opakem-dobreho-budiz-dobre-minene-4-aneb-etnicita-jako-specialni-vzdelavaci-potreba/>

- A poslední poznámka. Jedním ze zásadních problémů vzdělávání Romů je vysoká absence ve škole. Není tedy až tak důležité, do jaké školy romský žák chodí, ale zdali vůbec do školy chodí. Z evropských dotací jsme financovali sociálního pracovníka, i díky jeho práci se nám dařilo snižovat absenci našich žáků ve škole. Rozumějme si dobře, nehájím etnickou segregaci ve školství, zároveň ovšem nesdílím víru v paušální platnost rovnice: diagnóza „Rom“ = podpůrné opatření „odsun do majoritní školy“.

Mgr. Libor Tománek